

Категорія справи № 279/5407/20: Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, що виникають із сімейних відносин, з них.

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 01.11.2021. Оприлюднено: 02.11.2021.

Дата набрання законної сили: 27.10.2021

Номер судового провадження: 61-8744св21

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

27 жовтня 2021 року

м. Київ

справа № 279/5407/20

провадження № 61-8744св21

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду:

головуючого - Крата В. І.,

суддів: Антоненко Н. О., Дундар І. О. (суддя-доповідач), Краснощоківа С. В., Русинчука М. М.,

учасники справи:

заявник - ОСОБА_1 ,

заінтересовані особи: ОСОБА_2 , ОСОБА_3 , Служба у справах дітей виконавчого комітету Коростенської міської ради,

розглянув у порядку письмового провадження без повідомлення учасників справи касаційну скаргу ОСОБА_3 на ухвалу Житомирського апеляційного суду від 17 травня 2021 року у складі колегії суддів: Трояновської Г. С., Миніч Т. І., Павицької Т. М.,

ВСТАНОВИВ:

Історія справи

Короткий зміст заявлених вимог

У листопаді 2020 року ОСОБА_1 звернувся з заявою про усиновлення одним із подружжя дитини другого з подружжя, у якій просив визнати його усиновлювачем неповнолітнього ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , в актовому записі № 100 від 05 травня 2004 року, вчиненому відділом реєстрації актів цивільного стану Коростишівського районного управління юстиції Житомирської області про народження дитини, записати його батьком дитини, внести зміни до актового запису № 100 від 05 травня 2004 року про народження ОСОБА_4 , змінивши прізвище дитини з « ІНФОРМАЦІЯ_4 » на « ІНФОРМАЦІЯ_5 », змінити по батькові з « ІНФОРМАЦІЯ_6 » на « ІНФОРМАЦІЯ_7 ».

Короткий зміст рішення суду першої інстанції

Рішенням Коростенського міськрайонного суду Житомирської області від 27 листопада 2020 року заяву задоволено.

Усиновлено ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_1 - ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , уродженцем с. Мелені Коростенського району Житомирської області, громадянина України, мешканця АДРЕСА_1 .

Внесено зміни до актового запису про народження ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_1 (актовий запис № 100 від 05 травня 2004 року, вчинений відділом реєстрації актів цивільного стану Коростишівського районного управління юстиції Житомирської області), змінивши прізвище дитини з « ІНФОРМАЦІЯ_4 » на « ІНФОРМАЦІЯ_5 », по батькові з « ІНФОРМАЦІЯ_6 » на « ІНФОРМАЦІЯ_7 ».

В актовому записі № 100 від 05 травня 2004 року, вчиненому відділом реєстрації актів цивільного стану Коростишівського районного управління юстиції Житомирської області про народження, записати батьком - ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , уродженця с. Мелені Коростенського району Житомирської області.

Короткий зміст ухвал суду апеляційної інстанції

Ухвалою Житомирського апеляційного суду від 27 квітня 2021 року апеляційну скаргу ОСОБА_3 залишено без руху та надано строк для подання заяви про поновлення строку на апеляційне оскарження із зазначенням причин, доказів його пропуску та сплати судового збору.

Ухвалою Житомирського апеляційного суду від 17 травня 2021 року у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою ОСОБА_3 на рішення Коростенського міськрайонного суду Житомирської області від 27 листопада 2020 року - відмовлено.

Суд апеляційної інстанції визнав неповажними причини пропуску строку на апеляційне оскарження рішення Коростенського міськрайонного суду Житомирської області від 27 листопада 2020 року, оскільки на підтвердження своїх доводів ОСОБА_3 не надав належних доказів, про що йому наголошувалось в ухвалі апеляційного суду від 27 квітня 2021 року. В матеріалах справи міститься заява ОСОБА_3 , в якій він просив розглянути справу без його участі, копію прийнятого рішення направити на його електронну пошту та за адресою для листування, що і було зроблено судом першої інстанції. Довідкою суду підтверджується, що копія рішення була доставлена

ОСОБА_3 на його електронну пошту 30 листопада 2020 року. Конверт із рішенням суду був повернутий за закінченням терміну зберігання. Учасник судового процесу зобов'язаний з розумним інтервалом часу сам цікавитися провадженням у його справі, добросовісно користуватися належними йому процесуальними правами та неухильно виконувати процесуальні обов'язки.

Короткий зміст вимог касаційної скарги

У травні 2020 року ОСОБА_3 подав касаційну скаргу, у якій просить скасувати ухвалу Житомирського апеляційного суду від 17 травня 2021 року, направити справу для продовження розгляду до суду апеляційної інстанції.

Аргументи учасників справи

Доводи особи, яка подала касаційну скаргу

Касаційна скарга мотивована тим, що оскаржена ухвала винесена з порушенням норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права. На виконання ухвали Житомирського апеляційного суду від 27 квітня 2021 року ОСОБА_3 через електронний суд направив до суду апеляційної інстанції заяву про поновлення строку на оскарження ухвали суду від 29 квітня 2021 року, з додатками, а саме: копію заяви про розгляд справи у відсутності особи, яка бере участь у справі від 04 листопада 2020 року, подану через електронний суд, копію заяви про надіслання копії судового рішення поштою від 12 квітня 2021 року, подану через електронний суд та копію квитанції про сплату судового збору. В заяві про поновлення строку на оскарження основною причиною вказано, що з листопада 2020 року по квітень 2021 року ОСОБА_3 хворів. Хвороба мала ознаки COVID-19. Він дотримувався режиму самоізоляції та лікувався вдома. Хвороба була складною і тривалою, лише у квітні 2021 року стан здоров'я покращився. Саме захворювання призвело до пропуску строку подання апеляційної скарги. Проте апеляційний суд залишив без уваги вищевказані обставини. Зазначив, що на період дії карантину обчислення процесуальних строків зупиняється.

Позиція інших учасників справ

У липні 2021 року Служба у справах дітей Виконавчого комітету Коростенської міської ради Житомирської області подала відзив на касаційну скаргу, у якій просить касаційну скаргу залишити без задоволення, а ухвалу суду апеляційної інстанції - без змін.

Відзив мотивований тим, що посилання ОСОБА_3 на те, що він хворів з листопада 2020 року по квітень 2021 рік хворобою, яка мала ознаки COVID-19, документально не підтверджені. Посилання на те, що ОСОБА_3 невчасно отримав рішення суду першої інстанції є безпідставним та спростовується матеріалами справи. Таким чином, ОСОБА_3 був достовірно обізнаний про дату, час та місце розгляду справи та про ухвалені рішенням судом першої інстанції. Неповнолітній ОСОБА_4 надав свою згоду на його усиновлення ОСОБА_1 та надалі дотримується такої думки.

У липні 2021 року ОСОБА_1 подав відзив на касаційну скаргу, у якому просить касаційну скаргу залишити без задоволення, а оскаржену ухвалу суду апеляційної інстанції - без змін.

Відзив мотивований тим, що рішення суду першої інстанції від 19 грудня 2020 року набрало чинності та було виконано. ОСОБА_3 надавав свою згоду на усиновлення, зміну прізвища та по-батькові дитини, що підтверджується його заявою від 28 вересня 2020 року. Оскільки спору не існувало, заяву було задоволено. Касаційна скарга ОСОБА_3 не обґрунтована та не підтверджена жодним доказом на які він посилається. ОСОБА_3 був достовірно обізнаний про дату, час та місце розгляду справи та прийняте рішенням судом першої інстанції. Зазначена ОСОБА_3 причина пропуску строку на апеляційне оскарження з листопада 2020 року по квітень 2021 року свідчить лише про недобросовісне користування процесуальними правами та не підтверджена доказами. Процесуальні строки, які були продовжені відповідно до пункту 3 розділу XII «Прикінцевих положень» ЦПК України, в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» № 540-IX від 30 березня 2020 року, закінчуються через 20 днів після набрання чинності цим Законом. Протягом цього двадцятиденного строку учасники справи та особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки (у разі наявності у них права на вчинення відповідних процесуальних дій, передбачених цим кодексом), мають право на продовження процесуальних строків з підстав, встановлених цим Законом.

Рух справи у суді касаційної інстанції

Ухвалою Верховного Суду від 14 червня 2021 року відкрито касаційне провадження у справі № 279/5407/20, витребувано справу з суду першої інстанції.

У липні 2021 року справа надійшла до Верховного Суду.

Ухвалою Верховного Суду від 09 вересня 2021 року справу призначено до судового розгляду.

Межі та підстави касаційного перегляду

Переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах **доводів та вимог касаційної скарги, які стали підставою для відкриття касаційного провадження**, перевіряє правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими (частина перша статті 400 ЦПК України).

В ухвалі про відкриття касаційного провадження зазначаються **підстава (підстави) відкриття касаційного провадження** (частина восьма статті 394 ЦПК України).

В ухвалі Верховного Суду від 14 червня 2021 року зазначено, що наведені у касаційній скарзі доводи містять підстави, передбачені абзацом 2 частини другої статті 389 ЦПК України (порушення норм процесуального права).

Позиція Верховного Суду

Колегія суддів приймає аргументи, які викладені в касаційній скарзі, з таких мотивів.

В апеляційній скарзі ОСОБА_3 просив поновити строк на апеляційне оскарження без зазначення причин.

Ухвалою Житомирського апеляційного суду від 27 квітня 2021 року апеляційну скаргу залишено без руху та надано строк для подання заяви про поновлення строку на апеляційне оскарження із зазначенням причин, доказів його пропуску та сплати судового збору.

29 квітня 2021 року ОСОБА_3 в системі «Електронний суд» подав заяву про усунення недоліків, до якої додані: заява про надіслання копії судового рішення поштою, заява про розгляд справи у відсутності особи, яка бере участь у справі, квитанція про оплату, заява про поновлення строку на апеляційне оскарження. Заява про поновлення строку на оскарження мотивована тим, що ОСОБА_3 хворів з листопада 2020 року по квітень 2021 року. Захворювання мало ознаки COVID-19. Він дотримувався режиму самоізоляції та лікувався вдома. В заяві від 04 листопада 2020 року він зазначав про направлення судового рішення на його поштову адресу. Копія рішення не надходила. Лише 12 квітня 2021 року випадково він звернув увагу на папку «спам» своєї неофіційної електронної пошти gmail, де виявив лист про те, що надійшло рішення Коростенського міськрайонного суду Житомирської області від 27 листопада 2020 року.

Відмовляючи у відкритті апеляційного провадження, суд апеляційної інстанції визнав неповажними причини пропуску строку на апеляційне оскарження рішення Коростенського міськрайонного суду Житомирської області від 27 листопада 2020 року.

Колегія суддів не погоджується з таким висновком.

Згідно статті 354 ЦПК України апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів. Учасник справи, якому повне рішення суду не було вручено у день його проголошення або складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, якщо апеляційна скарга подана протягом тридцяти днів з дня вручення йому повного рішення суду. Строк на апеляційне оскарження може бути також поновлений в разі пропуску з інших поважних причин, крім випадків, зазначених у частині другій статті 358 цього Кодексу.

З матеріалів справи вбачається, що 04 листопада 2020 року в системі «Електронний суд» ОСОБА_3 подав заяву про розгляд справи у відсутності особи, яка бере участь у справі, у якій зазначив, що копію позовної заяви отримав і не заперечує проти задоволення позовних вимог. Просив: розглянути справу № 279/5407/20 за його відсутності; оприлюднити в електронній формі рішення, ухвалене по даній справі і внести його до ЄДРСР; надіслати електронну копію рішення, ухваленого по даній справі на його поштову скриньку, повне рішення суду надіслати за поштовою адресою: 12504, Житомирська обл., м. Коростишів, вул. Рильського, буд. В заяві зазначена електронна пошта: ІНФОРМАЦІЯ_3 (арк. спр.25-26).

Судову повістку про розгляд справи 27 листопада 2020 року ОСОБА_3 отримав 13 листопада 2020 року, що підтверджується рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення (арк. спр. 34).

Рішення по справі № 279/5407/20 ухвалено Коростенським міськрайонним судом Житомирської області 27 листопада 2020 року, оприлюднено в ЄДРСР 02 грудня 2020 року.

Згідно довідки про доставку електронного листа - документ в електронному вигляді «рішення про усиновлення» від 27 листопада 2020 року по справі № 279/5407/20 було надіслано 30 листопада 2020 16:25:09 одержувачу на його електронну адресу ІНФОРМАЦІЯ_3 Документ доставлено до електронної скриньки: 30 листопада 2020 року 17:14:28 (арк. спр.38).

Згідно супровідного листа від 30 листопада 2020 року № 25340/20 копію рішення суду від 27 листопада 2020 року направлено ОСОБА_3 (арк. спр. 39). Конверт з копією рішення повернувся до суду з відміткою «за закінченням терміну зберігання» (арк. спр.41).

За змістом підпункту 15.15 підпункту 15 пункту 1 розділу XII «Перехідні положення» ЦПК України єдина судово інформаційно-телекомунікаційна система починає функціонувати через 90 днів з дня опублікування Державною судовою адміністрацією України у газеті «Голос України» та на веб-порталі судової влади оголошення про створення та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

При цьому, відповідно до підпункту 15.14 підпункту 15 пункту 1 розділу XII «Перехідні положення» ЦПК України до дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи суд вручає судові рішення в паперовій формі.

Відповідно до частини п'ятої статті 272 ЦПК України учасникам справи, які не були присутні в судовому засіданні, або якщо судові рішення було ухвалено поза межами судового засідання чи без повідомлення (виклику) учасників справи, копія судового рішення надсилається протягом двох днів з дня його складення у повному обсязі в електронній формі у порядку, визначеному законом, - у випадку наявності у особи офіційної електронної адреси, або рекомендованим листом з повідомленням про вручення - якщо така адреса відсутня.

Днем вручення судового рішення є день вручення судового рішення під розписку; день отримання судом повідомлення про доставлення копії судового рішення на офіційну електронну адресу особи; день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про вручення судового рішення (частина шоста статті 272 ЦПК України).

Згідно з пунктами 1, 2 та 6 розділу 2 Тимчасового регламенту надсилання судом електронних документів учасникам судового процесу, кримінального провадження, затвердженого наказом Державної судової адміністрації України (далі - ДСУ) від 07 листопада 2016 року № 227 (далі - Тимчасовий регламент), документи можуть бути надіслані користувачеві судом в електронному вигляді лише після реєстрації в Системі. Реєстрація користувача відбувається шляхом заповнення відповідної реєстраційної форми, із зазначенням певних відомостей для отримання процесуальних документів в електронному вигляді, паралельно з документами у паперовому вигляді відповідно до процесуального законодавства, після реєстрації в Системі і генерації адреси електронної пошти користувач повинен подати до суду заявку, згідно з шаблоном, розміщеним на офіційному веб-порталі «Судова влада України».

Суд після виготовлення та підписання процесуального документа паралельно з порядком, визначеним процесуальним законодавством, надсилає електронні копії процесуального документа, скріплені електронним цифровим підписом судді (судді-доповідача, головуючого судді), електронною поштою на поштову скриньку учасника судового процесу, кримінального провадження, якщо такий учасник зареєстрований у Системі як користувач (пункт 1 розділу 4 Тимчасового регламенту).

Згідно підпункту 1 пункту 2 розділу 1 Тимчасового регламенту електронна адреса - адреса електронної пошти, що складається з ідентифікатора, позначки "@" та доменного імені. При цьому ідентифікатором для юридичних осіб є ідентифікаційний код юридичної особи, для фізичних осіб та фізичних осіб - підприємців - ідентифікаційний номер платника податків - фізичної особи (у разі відсутності ідентифікаційного номера - серія та номер паспорта громадянина). Доменним іменем є ім'я у домені "mail.gov.ua".

За таких обставин суд першої інстанції був зобов'язаний надіслати судові рішення у паперовій формі рекомендованим листом або електронним листом на офіційну електронну адресу, зареєстровану в Системі, чого зроблено не було. Докази вручення оскаржуваного рішення ОСОБА_3 в матеріалах справи відсутні.

Таким чином апеляційний суд дійшов необґрунтованого висновку, що доставка судового рішення електронним листом на особисту електронну пошту ОСОБА_3 є врученням такого рішення, тому дійшов помилкового висновку про відсутність підстав для поновлення строку на апеляційне оскарження.

Висновки за результатами розгляду касаційної скарги

Доводи касаційної скарги дають підстави для висновку, що ухвала апеляційного суду постановлена з порушенням норм процесуального права. У зв'язку з наведеним, колегія суддів вважає необхідним касаційну скаргу задовольнити, ухвалу апеляційного суду скасувати, направити справу до суду апеляційної інстанції для вирішення питання про відкриття апеляційного провадження.

Керуючись статтями 400, 406, 409, 411, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА_3 задовольнити.

Ухвалу Житомирського апеляційного суду від 17 травня 2021 року скасувати.

Справу № № 279/5407/20направити до суду апеляційної інстанції для вирішення питання про відкриття апеляційного провадження.

З моменту прийняття постанови судом касаційної інстанції ухвала Житомирського апеляційного суду від 17 травня 2021 року втрачає законну силу.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий

В. І. Крат

Судді:

Н. О. Антоненко

І. О. Дундар

Є. В. Краснощоків

М. М. Русинчук